

Waar toe dient een curriculum?

written by Michiel Lucassen

30 september 2021

Het 'curriculum' is een veel gebruikte term. Eigenlijk is het gewoon een gegeven, als school heb je het nu eenmaal. Maar waar toe dient een curriculum eigenlijk? Waarom is een curriculum nodig, en op welke manier kun je aankijken tegen het gebruik van een curriculum. In dit artikel een blik op de 4 grote curriculum ideologieën, die de basis vormen van veel ideeën over het 'waar toe'.

Het curriculum

'[Een plan voor het leren](#)', dat is het curriculum. Hierin staan de [doelen](#), de manier van [toetsen](#) van deze doelen, en de activiteiten om op het gewenste niveau te komen. Daaromheen zijn allerlei factoren belangrijk, die duidelijk te zien zijn in

het 'curriculair spinnenweb':

Van den Akker, 2003

De verschillende elementen zijn allemaal belangrijk, en voor een goed curriculum zijn deze in balans met elkaar. Daar zit ook meteen een moeilijkheid: met je team moet je daar belangrijke afwegingen in maken, omdat je nu eenmaal niet altijd alles kunt doen wat je graag wil. De [keuzes](#) die je daarbij samen maakt doe je meestal op basis van een gezamenlijke visie. Ontbreekt die gezamenlijk visie, dan wordt het ingewikkelder: je blijft dan discussiëren en aanpassen en kunt niet echt tot een gezamenlijke insteek komen.

Maar wat voor soort visies zijn er eigenlijk op het curriculum? Oftewel: waartoe dient een curriculum?

Curriculum ideologieën

In de literatuur is er veel geschreven over deze vraag. Schiro (2013) heeft hierbij de verschillende soorten ideeën en visies naast elkaar gelegd, en komt daarbij tot 4 grote ideologieën over het waartoe van een curriculum. Deze 4 verschillende visies op het waartoe zijn uiteindelijk erg bepalend: ze richten het denken en vormen zo de basis van het inrichten van een curriculum. Soms gebeurt dit bewust, maar vaker onbewust, en daarom is het goed om hier meer kennis van te nemen.

Ideologie 1: Scholar-academic

Staat kennis voorop en wil je dat leerlingen vooral liefde voor je vak krijgen? Dan past dat goed bij de 'scholar-academic'-ideologie. De voornaamste doelen van deze ideologie zijn kennisverwerving en de overdracht van het culturele erfgoed versterken. Liefde voor het vak staat voorop, en daar is een sterk kennis-curriculum voor nodig.

Ideologie 2: Social efficiency

Volgens de 'social efficiency'-ideologie is het doel van onderwijs om leerlingen op te leiden tot burgers die goed functioneren in de maatschappij. Daarbij gaat het zowel om vaardigheden rondom burgerschap als om vaardigheden rondom werk. Onderwijs levert daarmee echt een 'product' af: een leerling die alles op de juiste wijze heeft leren doen.

Ideologie 3: Learner centered

In de 'learner-centered' ideologie wordt uitgegaan van de lerende zelf. Scholen

moeten daarbij een plek zijn waar je als leerling iets wilt leren, waar je je veilig voelt en waar je je kunt ontwikkelen op je eigen manier. Het hogere doel is de groei van het individu, passend bij de eigen intellectuele, sociale, emotionele en fysieke kenmerken.

Ideologie 4: Social reconstruction

De 'social reconstruction'-ideologie richt zich op 'repareren'. Deze ideologie gaat ervan uit dat de huidige maatschappij niet voor iedereen goed is. Discriminatie en economische achterstanden, maar ook vervuiling en globalisering zorgen ervoor dat er te veel ongelijkheid is. In de toekomst moet dit anders, en het doel is dan ook om leerlingen te helpen zich te ontwikkelen tot kritische en actieve deelnemers van deze 'nieuwe' maatschappij.

De ideologieën naast elkaar

Als je de ideologieën naast elkaar zet, zie je de verschillen nog iets scherper. In dit schema is helder te zien wat de verschillende ideeën zijn, bijvoorbeeld over het doel van school of de rol van de docent:

	Scholar Academic	Social efficiency	Learner centered	Social reconstruction
<i>Doel van school</i>	School is een plek waar de grote verzameling kennis overgedragen wordt op de jeugd.	School moet zorgen dat leerlingen actieve en productieve deelnemers van de maatschappij worden.	School moet een prettige omgeving zijn waar leerlingen in opbloeien en de ruimte hebben om zich te ontwikkelen.	School moet leerlingen helpen bij het ontwikkelen van een kritische houding ten aanzien van de huidige maatschappij.
<i>Visie op docentrol</i>	Docenten zijn domein-experts die de inhoud goed kunnen overdragen.	Docenten moeten de optimale en efficiëntste manier van instructie en leren toepassen.	Docenten helpen leerlingen met leren door ervaringen op te laten doen en te helpen met betekenis te geven.	Docenten zijn metgezellen van de leerlingen, en helpen om leerlingen om vanuit hun eigen persoonlijke situatie te leren.
<i>Visie op leren</i>	Leren gebeurt het beste wanneer docenten duidelijk maken welke kennis opgedaan moet worden.	Leren gebeurt het beste wanneer er duidelijk beloningen en stimulansen zijn.	Leren gebeurt het beste wanneer leerlingen gemotiveerd zijn en actief bezig zijn met het proberen te begrijpen van de wereld.	Leren gebeurt het beste wanneer een leerling zich bewust wordt van een maatschappelijk probleem en zich hier echt voor inzet om het op te lossen.

En hoewel het soms lijkt alsof de verschillende ideologieën erg verschillend zijn, zijn ze soms juist ook aanvullend aan elkaar. Onderwijs is niet altijd precies hetzelfde op hetzelfde moment, en dat betekent dus ook dat het waartoe van een curriculum op bepaalde momenten kan verschillen. Sommige onderdelen lenen zich meer voor de ene aanpak dan voor de andere, en daarmee creëer je wellicht ook meer balans in het curriculum zelf.

Wat kan ik hier nu mee?

Het klinkt nog best abstract: een curriculum vormgeven, ideologieën over een curriculum, maar uiteindelijk beïnvloedt dit je lespraktijk vaak direct. Geef je les vanuit je [overtuiging](#) dat je het mooiste vak ter wereld aanbiedt en iedereen dezelfde liefde voor bijvoorbeeld natuurkunde zou moeten ontwikkelen? Of ben je bezig om studenten te trainen richting een examen, waarbij je geen marge ziet of voelt om af te wijken van het programma? Wil je misschien juist dat leerlingen meer zelf onderzoeken? Of ben je erg maatschappelijk begaan en stimuleer je leerlingen om bijvoorbeeld mee te doen met een klimaatmars?

Het zijn allemaal beslissingen die volgen uit het denken over het waartoe. Het is daarom interessant om het hier met collega's ook over te hebben. Dit leidt tot mooie gesprekken die zorgen dat er uiteindelijk meer scherpte en richting in een curriculum komt. Maak daar samen eens tijd voor, en probeer samen een antwoord te vinden op de vraag uit de titel. Want waartoe een curriculum dient is uiteindelijk een vraag die je samen moet beantwoorden.

Wil je hier meer over weten en je verder verdiepen? Lees dan ons boekje [*'Curriculumontwerp in een notendop'*](#), waarin we onder andere uitgebreider ingaan op de ideologieën. Wil je er echt mee aan de slag? Meld je dan aan voor de [*Vernieuwonderwijs Academie*](#), waarin je in een jaar tijd met andere docenten bekwaam wordt in het ontwerpen en vormgeven van het curriculum.

Literatuur

Schiro, M. (2013). Curriculum Theory: Conflicting Visions and Enduring Concerns. SAGE

Peeters, W., & Lucassen, M. (2021). Curriculumontwerp in een notendop. OMJS BV, Uitgeverij.

Van de Akker. (z.d.). Het curriculaire spinnenweb: het leerplan. SLO. Geraadpleegd op 30 september 2021, van <https://www.slo.nl/thema/vakspecifieke-thema/kunst-cultuur/leerplankader-kunstsinnige-orientatie/handreiking-schoolleiders/curriculaire-spinnenweb/>

Dit artikel is afkomstig van [Vernieuwonderwijs.nl](https://www.vernieuwonderwijs.nl).

Bekijk de meeste recente versie van ons artikel op onze website.